

Guía Docente				
Datos Identificativos			2021/22	
Asignatura (*)	Hábitat Básico	Código	630G02062	
Titulación				
Descriptorios				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Quinto	Optativa	6
Idioma	CastelánGalegoInglés			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Construcións e Estruturas Arquitectónicas, Cívicas e AeronáuticasExpresión Gráfica ArquitectónicaProxectos Arquitectónicos, Urbanismo e Composición			
Coordinación	Cuba Cabana, Hilda	Correo electrónico	hilda.cuba@udc.es	
Profesorado	Antelo Tudela, Enrique Cuba Cabana, Hilda Lizancos Mora, Plácido Mesejo Conde, Mónica Muñiz Núñez, Patricia Rodríguez Alvarez, Jorge	Correo electrónico	enrique.antelo@udc.es hilda.cuba@udc.es placido.lizancos@udc.es monica.mesejo@udc.es patricia.muniz@udc.es jorge.ralvarez@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Esta materia ten por obxectivo desenvolver as capacidades do alumnado para analizar -desde un enfoque de dereitos- a construción do hábitat humano a partir de procesos, formais ou non, tanto nas sociedades opulentas como nas empobrecidas.			

Plan de continxencia

DOCENCIA E AVALIACIÓN PRESENCIAL: Con carácter xeral toda a docencia, expositiva e interactiva, e a avaliación, será presencial segundo a presente guía docente, agás o referido no plan de continxencia.

DOCENCIA ALTERNATIVA (SITUACIÓN DE RESTRICIÓN TEMPORAL): Adoptarase ante circunstancias transitorias debidas a gromos ou peches, polas circunstancias sanitarias, de acordo co plan de continxencia. No caso de confinamento puntual de parte do alumnado, implementaranse os medios tecnolóxicos que facilite o centro para posibilitar que as aulas e obradoiros presenciais poidan ser seguidas en modalidade non presencial.

1. Modificacións nos contidos

- Non se realizarán cambios.

2. Metodoloxías

*Metodoloxías docentes que se manteñen

- Sesión maxistral.
- Obradoiro.
- Proba mixta.

*Metodoloxías docentes que se modifican

- Sesión maxistral: adaptarse á forma telemática a través da plataforma Teams.
- Obradoiro: adaptarse á forma telemática a través da plataforma Teams.
- Proba mixta: formalizarse unha entrega a través da plataforma Moodle/Teams e complementarase coa avaliación telemática dos contidos teórico-prácticos.

3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado

- Correo electrónico: diariamente. De uso para facer consultas e solicitar encontros virtuais para resolver dúbidas.
- Moodle: semanalmente. Empregarase para facilitar documentación adicional ás sesións maxistras ou para o obradoiro.
- Teams: 1 sesión semanal na franxa horaria asignada á materia no calendario de aulas da Escola. Tamén servirá como canle de comunicación para a atención individual ou grupal no horario de titorías de cada docente.

4. Modificacións na avaliación

Traballo no obradoiro (100%). En relación co traballo elaborado, valorarase:

- O grao de seguimento virtual e participación nas sesións de traballo.
- A pertinencia e adecuación metodolóxica das propostas.
- A orixinalidade e profundidade do contido.
- O tratamento dunha linguaxe visual e escrita propia da arquitectura.
- A utilización de fontes documentais relevantes e actuais.
- A presentación e a claridade na exposición.

*Observacións de avaliación:

Mantéñense as mesmas que figuran na guía docente, agás que:

- As referencias ao cómputo da asistencia, que só se realizará respecto das sesións presenciais que tiveron lugar até o momento no que se suspendeu a actividade presencial e no momento en que esta se reanude.

SITUACIÓNS:

A) Alumnado con dedicación completa:

- Asistencia/participación mínima esixida nas actividades da aula: 80%.
- Valoración da elaboración e presentación dos traballos: 100%.

B) Alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención da asistencia, segundo establece a "NORMA QUE REGULA O RÉXIME DE DEDICACIÓN AO ESTUDO DOS ESTUDANTES DE GRAO NA UDC" (Arts. 2.3; 3.b e 4.5) (29/5/212):

- Asistencia/participación mínima esixida nas actividades da aula: 50%.
- Valoración da elaboración e presentación dos traballos: 100%.

REQUISITOS PARA SUPERAR A MATERIA:

- Asistir e participar regularmente nas actividades da clase.
- Obter unha puntuación de 5 sobre 10 no traballo teórico-práctico do obradoiro.
- Entregar e expoñer o traballo nas datas que se indiquen.
- Quen non superase a primeira oportunidade poderá presentarse a unha segunda, que consistirá nunha proba mixta de tipo teórico-práctico no mes de xullo, segundo o calendario oficial. Para poder presentarse a esta segunda oportunidade, o alumnado deberá entregar o traballo teórico-práctico, axeitadamente titorizado polo profesorado, no momento de realización da proba.

5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía

- Facilitaranse a través de Moodle /Teams as fontes de información necesarias para o desenvolvemento do curso.

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
1. Coñecer os dereitos políticos e sociais relacionados co habitar: dereito ao hábitat, dereito á vivenda e dereito á cidade.	A28 A33 A34 A37 A51 A53 A55 A56	B6 B12	C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8
2. Recoñecer os procesos formais e non formais de construción do hábitat dende unha perspectiva complexa, que inclúe a análise do conflito de clases e de xénero, a consideración do impacto medioambiental, o entendemento das tensións existentes entre as diversas nacións e os seus sistemas políticos e entre os actores que interveñen no proceso de construción do hábitat.	A28 A29 A33 A55 A56 A57 A64 A65 A67 A69	B1 B2 B3 B4 B5 B12	C1 C3 C4 C5 C6 C8
3. Identificar os procesos de participación para a construción social do hábitat e as tácticas arquitectónicas e urbanísticas asociadas a eles.	A28 A33 A34 A35 A51 A52 A53 A55 A56 A57	B1 B2 B3 B4 B5 B12	C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8

4. Desenvolver capacidades técnicas para a implementación de tecnoloxías apropiadas e apropiables nos proxectos de hábitat básico.	A12	B1	C1
	A13	B2	C3
	A14	B3	C4
	A16	B4	C5
	A17	B5	C6
	A18	B10	C7
	A19	B11	C8
	A20	B12	
	A21		
	A22		
	A23		
	A24		
	A27		
	A44		
	A70		
A71			
A72			
5. Visibilizar os vínculos entre as diferentes ramas do saber que actúan sobre o hábitat básico: arquitectura, enxeñerías, economía, dereito, política, antropoloxía, ciencias sociais, educación, saúde, etc.	A36	B1	C1
	A40	B2	C3
	A51	B3	C4
	A53	B4	C5
	A55	B5	C6
	A57	B6	C7
	A61	B12	C8
	A63		

Contidos	
Temas	Subtemas
1. Presentación da materia	Organización, obxectivos e avaliación. O lugar da materia no Plan de Estudos e o dos seus contidos no exercicio das profesións do campo da arquitectura.
2. Presentación do curso	Exposición do argumento do curso: dinámicas de traballo, obxectivos. Proposta do primeiro ?Caso de estudio? como ensaio metodolóxico.
3. Conceptualización	Conceptos de habitabilidade básica e hábitat básico. A Habitabilidade Básica e o Hábitat Básico no mundo e na historia. Recoñecemento de casos exemplares.
4. A Habitabilidade Básica como proceso	Enfoques transversais na Habitabilidade Básica: xénero, dereitos humanos e medio ambiente. Estratexias económicas da Habitabilidade Básica.
5. Axentes	a) As/os profesionais da arquitectura: utópicas, insurxentes e cómplices. O traballo pro bono. b) Operadoras especializadas: as ONGD e as axencias globais. c) As persoas: A participación cidadán; de persoas beneficiarias a auto xestoras.
6. Tácticas arquitectónicas	a) Desde o deseño: crecemento, perfectibilidade, compartibilidade, versatilidade. b) Desde a produción: DIY, auto construción asistida, squatter, réxime de cesión de uso, vivenda social...

7. Tecnoloxías	a) Confort e estabilidade da edificación. b) Saúde humana e sustentabilidade.
8. Hábitat Básico	a) A cidade non formal: morfoloxía, estratexias de xestión, construción e uso. b) Compromisos globais ante o Hábitat Básico: a Carta de Quito e os Cumios do Hábitat. A axenda 2030, os ODS. c) O dereito á cidade: de Lefebvre a Harvey.
9. Habitabilidades singulares	Emerxencia, cesión de uso, senfogarismo e okupación

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A27 A37 A40 A51 A57 A64 A65 A67 A69 B2 B3 B6 B11 C4 C6 C7 C8	15	5	20
Obradoiro	A12 A13 A14 A16 A17 A18 A19 A20 A21 A22 A23 A24 A29 A34 A51 A52 A53 A55 A56 A57 A61 A63 A70 A71 A72 B3 B4 B5 B12 C1 C3 C4	41	82	123
Proba mixta	A17 A18 A28 A29 A33 A35 A36 A40 A44 A51 A52 A53 A55 A56 A57 A63 A70 A71 A72 B1 B2 B3 B4 B6 B10 B12 C1 C3 C4 C5	4	0	4
Atención personalizada		3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Introdución dos conceptos teóricos fundamentais e das metodoloxías de análise e presentación dos casos de estudo teórico-prácticos.
Obradoiro	O alumnado aplicará os conceptos e metodoloxías aos casos de estudo propostos, co apoio e supervisión do profesorado. Isto inclúe para cada estudante a presentación oral do traballo práctico desenvolto, a resposta ante probas de control do proceso de capacitación e a produción dun documento final explicativo da análise realizada de cadanseu caso de estudo ou proposta de intervención. Na liña do ensaiado en cursos anteriores, trazaranse colaboracións con outras escolas e/ou entidades, se as circunstancias así o permiten. Este feito pode modificar o calendario docente pola realización de viaxes ou actividades fóra das aulas, que en todo caso serán acordadas co alumnado matriculado.
Proba mixta	Trátase dunha proba teórico-práctica na que o estudiantado deberá obter unha calificación superior a cinco (5) sobre dez (10) puntos para superar a materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
<p>Proba mixta</p> <p>Obradoiro</p>	<p>A avaliación é un proceso continuo no que a actividade que o estudiantado desenvolve en cada unha das sesións do curso é observada e rexistrada.</p> <p>Periódicamente -e, en todo caso, sempre que o estudiantado así o requira- informaráselle da adecuación do nivel acadado polas súas actividades en relación cos obxectivos programáticos da materia.</p> <p>En todo momento do curso, o profesorado brindará ao estudiantado apoio complementario, de xeito individualizado, en horario coñecido.</p> <p>A avaliación final será realizada polo profesorado sobre o traballo final elaborado polo alumnado, verificando a adquisición das capacidades persoais de análise, as destrezas para comunicar as súas ideas e a adquisición dos contidos teóricos e prácticos da materia.</p>

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba mixta	<p>A17 A18 A28 A29</p> <p>A33 A35 A36 A40</p> <p>A44 A51 A52 A53</p> <p>A55 A56 A57 A63</p> <p>A70 A71 A72 B1 B2</p> <p>B3 B4 B6 B10 B12 C1</p> <p>C3 C4 C5</p>	<p>É unha sesión na que o estudiantado convocado demostrará a adquisición das capacidades e coñecementos propios da materia mediante unha proba teórico-práctica.</p>	34
Obradoiro	<p>A12 A13 A14 A16</p> <p>A17 A18 A19 A20</p> <p>A21 A22 A23 A24</p> <p>A29 A34 A51 A52</p> <p>A53 A55 A56 A57</p> <p>A61 A63 A70 A71</p> <p>A72 B3 B4 B5 B12 C1</p> <p>C3 C4</p>	<p>O obxectivo da materia é capacitar ao estudiantado na análise e traballo práctico en casos relacionados coa Habitabilidade Básica.</p> <p>Todo isto é formalizado nun traballo teórico-práctico, orixinal e inédito, que haberá de realizarse ao longo do período docente, acompañándose aos coñecementos teóricos impartidos polo profesorado.</p> <p>Resultará nun documento final, realizado con metodoloxía científica, que se manifestará coas estratexias comunicativas propias das profesionais da arquitectura.</p> <p>A realización do traballo teórico-práctico inclúe a xestión da información necesaria para a súa execución e a súa exposición e defensa nas sesións de traballo do curso.</p>	66

Observacións avaliación

Asistencia mínima. A asistencia é obrigatoria cando menos a un 80% das sesións que compoñen o curso. Sen este requisito, o alumnado non poderá aprobar por curso a materia. O alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, segundo establece a "NORMA QUE REGULA O RÉXIME DE DEDICACIÓN AO ESTUDO DOS ESTUDANTES DE GRAO NA UDC" (Arts. 2.3; 3.b e 4.5) (29/5/212), deberá asistir a un mínimo do 50% das sesións.

No tocante ás actividades que xurdan, ao abeiro do traballo no obradoiro, e que supoñan algunha modificación do calendario ou horario lectivo, serán de carácter voluntario e sempre se ofrecerá unha alternativa dentro das horas estipuladas de asistencia obrigatoria.

Matrícula tardía. As persoas matriculadas con posterioridade ao inicio do curso académico deberán asistir ás clases teóricas e prácticas dende a data da súa matrícula, tendo a posibilidade de recuperar as prácticas realizadas até a data.

Avaliación. Para superar a materia, o alumnado disporá de dúas oportunidades: maio/xuño e xuño/xullo. Na primeira oportunidade, o alumnado será avaliado polos resultados do seu traballo no obradoiro.

Non entregar o traballo teórico-práctico no momento da primeira oportunidade de avaliación implica unha cualificación de "Non Presentado".

Quen non superase esta primeira oportunidade poderá presentarse a unha segunda, que consistirá nunha proba mixta de tipo teórico-práctica no mes de xuño/xullo, segundo o calendario oficial. Para poder presentarse a esta segunda oportunidade o alumnado deberá entregar o traballo teórico-práctico, axeitadamente titorizado polo profesorado, no momento de realización da proba.

-->

Fontes de información

Bibliografía básica	<ul style="list-style-type: none"> - Colavidas Espinosa, F., Salas Serrano, J. e Oteiza San José, I. (2006). Hacia una manualística universal de habitabilidad básica . Madrid: Mairela Libros - Hall, P (1996). La Ciudad de la Difícil Equidad en: Las Ciudades del Mañana. Historia del Urbanismo en el Siglo XX. Barcelona: Ediciones del Serbal - Harvey, D. (2013). Ciudades Rebeldes. Del derecho a la ciudad a la revolución urbana. Madrid: Akal - Lefebvre, H (1973). El derecho a la ciudad. Barcelona: Península - Lizancos e Ergosfera (2012). Una investigación universitaria, análisis comparativo de las máquinas arquitectónicas de vivienda para contextos de crisis de habitabilidad. A Coruña: Universidade da Coruña - Montaner, J.M. e Muxi, Z (2011). Arquitectura y política. Ensayos para mundos alternativos. Barcelona: Editorial Gustavo Gili - Morales Soler, Eva (2012). Casa Más o Menos. Blog en torno á vivenda e o hábitat entendidos como proceso - Naciones Unidas (s.d.). Programa das Nacións Unidas para os Asentamentos Humanos. Repositorio institucional de UN Habitat - Turner, J. e Fitcher, R (1976). Libertad para construir: el proceso habitacional controlado por el usuario. Madrid: Siglo XXI Ediciones - VV.AA. (2018). Aportaciones feministas a las arquitecturas y las ciudades para un cambio de paradigma. Número monográfico da revista Hábitat y Sociedad, n. 11. 2018. Universidad de Sevilla - Lacol (2018). Construir en colectivo. Participación en arquitectura y urbanismo. Barcelona: Pol-len edicions - Col·lectiu Punt6 (2019). Urbanismo feminista. Barcelona: Virus editorial
Bibliografía complementaria	<ul style="list-style-type: none"> - Calo, E. (dir.), Rufer, H.C., Lizancos, P. (dir.), Lloyd, S. (dir.) (2018). Empty Coruña?: reimagining the city through agency, objects and processes: summer school. A Coruña: Universidade da Coruña - Lizancos, P. (2017). La casa autogestionada: análisis de la estrategia del emigrado gallego para proveerse de hogar.. Revista Internacional de Estudios Migratorios, Vol. 7, Nº. 2, págs. 339-369. Universidad de Almería - Montaner, Josep M. (2014). Del diagrama a las experiencias, hacia una arquitectura de la acción.. Barcelona: Editorial Gustavo Gili - Proyecto Esfera (2011). Carta Humanitaria y normas mínimas para la respuesta humanitaria. Proyecto Esfera - Lacol y La Ciutat Invisible (2018). Habitar en comunidad. La vivienda cooperativa en cesión de uso. Madrid: Catarata

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Paisaxe e Hábitat sostible/630G02056
Materias que continúan o temario
Traballo Fin de Grao/630G02059
Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías